

MIKSI PIENIEN SOTE-PALVELUTUOTTAJIEN ON VERKOSTOIDUTTAVA

Suomessa ollaan tekemässä julkistalouden tuottavuuden jättiloikkaa:

- A. Sote-uudistuksessa hallintorakenteita kevennetään ja yhdenmukaistetaan, turhaa hallintoa karsitaan ja ennen kaikkea integroituvan sote-kokonaisuuden koko toimintatapaa ja eri toimijoiden välistä työnjakoa uudistetaan. Asiakas asetetaan keskiöön hallintorakenteitten sijaan. Valinnanvapautta lisätään. Siirtyminen maakunnallisiin itsehallintoalueisiin murskaa nykyisen kuntakohtaisen toimintamallin. Paluu vanhaan estyy.**
- B. Digitalisaatio on toinen tuottavuusloikan päätekijä. Uudet toimintarakenteet ja -tavat mahdollistavat uudet ratkaisut ”tyhjältä pöydältä”. Olisi vaikea kuvitella nykyisessä kuntakentässä päätettävän kunta kunnalta yhteensopivasti kaikista dataan ja tietoliikenteeseen sekä laajemmin palvelujen digitalisaatioon liittyvistä toimenpiteistä ja hankinnoista.**

Pienten mikro- ja pk-yritysten sekä kolmannen sektorin toimijoitten kannalta kehityksen nopeutuminen ja teknistyminen sekä soten järjestämisvastuun siirtyminen yhä suurempiin puitteisiin vaikuttavat pelottavilta, jopa kohtalokkailta. Ellei sitten pientoimijat yhdessä muodosta toimivaa kokonaisuutta, palveluverkkoa, joka ekosysteeminä, so. toimijoiden ja palvelun laadun yhtenäisin kriteerein ja yhtenä sopimuskumppanina, antaa lähipalvelua asiakkailleen.

1. Sote-uudistus ja valinnanvapaus muuttavat toimintatapoja radikaalisti

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula Tekes-tapahtumassa Terveyspalvelut. Nyt! (Messukeskus 13.11.2015) totesi Suomen olevan suuren muutoksen kynnyksellä, samalla **suurten mahdollisuuksien ja haasteiden edessä:**

- Haasteena on entistä vähemmällä saada aikaan entistä enemmän ja laadukkaampaa.
- Haasteena on saada kustannuskehityksessä 3 mrd € säästöt vuoteen 2029 mennessä. Ratkaisuja tarvitaan kaikilla tasoilla kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi.
- Tähän uskotaan päästävän 18 itsehallintoalueen ja niihin sisältyvän 15 sote-palvelujen järjestämisalueen puitteissa. Kokonaishallinnon uskotaan kevenevän.
- Hallitusohjelmassa on lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden kärkihankkeita, digitalisaation merkityksen korostamista sekä kehotus kokeilukulttuuriin. Nämä kaikki ovat liiketoiminnallisia mahdollisuuksia.

Miten toimintatapoja hallintotavoitteitten puitteissa sitten ollaan muuttamassa:

- Sote-alueet tuottavat alueensa palvelut itse tai voivat käyttää palvelujen tuottamiseen yksityisiä tai kolmannen sektorin palvelutuottajia. Viimeaikainen kasvu ja kehitys ulkopuolisten palvelujen hankinnassa on ollut voimakasta erikoisesti suurten yritysten suhteen.

Petri Sipilä
21.1.2016

- Järjestäjien kantokyky vahvistuu, mikä tarkoittanee voimakkaampaa palvelujen järjestäjän ja ostajan neuvotteluvoimaa suhteessa palvelujen tuottajiin.
- Tavoitteena on täydellinen integraatio sosiaali- ja terveystoimien kesken, mikä toimintamallien ja -tapojen muutoksina koskettaa kaikkia toimijoita.
- Palveluketjujen saumaton kokonaisuus on vaade, johon palvelutuottajien kunkin osaltaan on sitouduttava.

Valinnanvapauden lisääntyminen, mitä se sitten käytännössä tulee tarkoittamaan, varmasti kasvattaa ei julkisten toimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia. Samalla, valinnanvapaus tiukentaa ja yhdenmukaistaa mukana olevien toimijoiden toimintatapoihin ja palvelujen laatuun liittyviä vaateita.

Kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon vuositasen ostot ovat nykyään lähes 9 mrd €; kasvun odotetaan tästä kiihtyvän. Kaikkiaan sosiaali- ja terveystoiminta on merkittävä elinkeinotoiminnan alue, kattaahan se pyöreästi puolet kuntien toimintakuluista. Merkittävää liiketoiminnan kasvun potentiaalia nähdään mm. palveluissa, teknologiassa, tieto- ja viestintätekniikan soveltamisessa, laitteissa ja tarvikkeissa sekä lääkkeissä.

2. Digitalisaatio on uudistusvoima sosiaali- ja terveydenhuollossa

Digitalisaatio on kasvun veturi kaikessa elinkeinoelämässä. Suomen suuri mahdollisuus on terveysteknologian kehittämisessä ja soveltamisessa, ei vähiten sote-uudistuksen yhteydessä:

- Sähköiset palvelut tuodaan kotiin omatoimisuuden tueksi ja parantamaan hoitoprosesseja.
- Synnytetään tietotekniikkaa hyödyntäen kustannustehokkaammat ja asiakaslähtöiset palveluprosessit kautta linjan ja kaikkien palvelutuottajien kesken.
- Digitalisaatio antaa apua oman terveyden seuraamiseksi ja ylläpitämiseksi.
- Digitalisaatio luo tietoa päätöksenteon ja johtamisen tueksi.
- Tavoitteena on yhteen toimivat järjestelmät.

Digitalisaatiota kehittämällä hoidon painopistettä voidaan siirtää ennaltaehkäisevään ja kuntouttavaan suuntaan. Digitalisaatio enenevästi mahdollistaa kodeissa toimimisen; fyysisiä lääkärissä tai terveyskeskuksissa käyntejä voidaan vähentää. Terveyttä ja hyvinvointia päästään seuraamaan teknisin apuvälinein jatkuvasti, on-line, ja nykyistä aiemmin datan avulla puuttumaan poikkeamatilanteisiin.

Mutta kuka kodeissa tekniikan oppii ja hallitsee? Kuka rahoittaa investoinnit? Miten pienet toimijat hankkivat tarvittavan osaamisen? Miten pienet toimijat pystyvät haasteeseen vastaamaan tai edes tulemaan toimeen muutosten kanssa?

Suomi on yksi terveysteknologian edelläkävijä ja mahdollistaa kasvun niin kotimaan kuin ulkomaittenkin markkinoille pyrkiville yrityksille. Mutta kuka kehittää laitteiden ympärille tarvittavat palvelut?

Petri Sipilä
21.1.2016

3. Ekosysteemi tavoitteena

Ekosysteemillä ymmärretään eri toimijoiden ja näiden ympäristöjen muodostamaa toiminnallisesti yhtenäistä kokonaisuutta. Kokoonpanoteollisuuden alihankintaverkot ovat tästä mainio esimerkki: Tuotteitten kehittäjät, kokoonpanotehtaat alihankkijaketjuineen, huolto-organisaatiot aina asiakasrajapintaan asti toimivat yhtenäisen toimintamallin ja työtapojen mukaan. Mikä mahdollistaa korkean tuottavuuden ja laadun sekä kokonaisuuden jatkuvan parantamisen. Silti tuotteet ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti, asiakkaitten yksilöllisistä tarpeista ja toiveista lähtien.

Digitalisoituva sote-uudistus onnistuakseen edellyttää yhtenäistä toiminta- ja laadukulttuuria julkisen sektorin, kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin erikokoisten toimijoiden kesken. Tätä kulttuuria ei nyt ole olemassa. Toivottavasti tähän ollaan pian panostamassa. Toivottavasti tähän panostetaan asiakas keskiössä, asiakkaan kokemaa lisäarvoa korostaen.

4. Jäävätkö pienet toimijat sivustakatsojiksi, marginaaliin?

Lähtökohtaisesti kaikkia resursseja tullaan jatkossa tarvitsemaan ikääntyvän Suomen yhä enenevästi koteihin keskittyvissä palveluissa. Asiakastarpeet ovat niin erilaisia, sirpaleisia ja laadukasta läsnäoloa vaativia, ettei suurten toimijoiden ”teollinen ansaintalogiikka” yksinään riitä. Tarvitaan yksilöllisiä, sydämellä tuotettuja lähipalveluita isojen toimijoiden investointien ja palvelukonseptien rinnalla.

Täysin toinen asia on, tuotetaanko nämä lähipalvelut itsenäisesti vai alisteisessa sopimussuhteessa isompiin toimijoihin. Joka tapauksessa ne on tuotettava laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Pienetkin toimijat joutuvat olemaan osana ekosysteemiä tavalla tai toisella. Ja tuottamaan yhteensopivat palvelunsa asiakaslähtöisesti, osana kokonaisvaltaista sote-integraatiota ja digitalisoituvaa kokonaisuutta.

Liittymällä yhteen, muodostamalla isompia palveluverkkoja, pienemmät toimijat voivat yhdessä valmistautua uudistuksiin ja pyrkiä palveluverkkoina kumppanuuteen isompien toimijoiden kanssa. Ja siten kytkeytyä suuriin muutoksiin oma itsenäisyys ja joustavuus säilyttäen.